

ספריי — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלשים וארבעה

דיכ"ל
ששי

מאמר
אמר ריב"ל - תרל"ה

מאת

כ"ק אדמו"ר
אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקש"ת

מוהר"ר שמואל

זצוקללה"ה נבג"ם זי"ע מליובאוויטש

יוצא לאור בפעם הראשונה מכת"י

על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

770 איסטערן פארקוויי ברוקלין, נ.י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים ושלש לבריאה

מאה ועשרים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר מהר"ש

מאה ואחת שנה להולדת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

ב"ה.

פתח דבר

לקראת יום כ"ף מנחם-אב, שנת הששים להסתלקות-הילולא של כ"ק הרה"ג והרה"ח וכו' המקובל מוהר"ר לוי יצחק ז"ל נ"ע שניאורסאהן (ה'תש"ד-ה'תשס"ג), אביו של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח,

- הננו מוציאים לאור - בפעם הראשונה - את המאמר ד"ה "אמר ריב"ל עתיד הקב"ה כו' - תרל"ה", שאמר כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע בתקופת נישואי בנו כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, ביום א', פ' כי תצא, בעת סיום על ששה סדרי משנה*.

לע"ע לא מצאנו אלא הנחה מאחד השומעים.

לתועלת הלומדים נחלק המאמר לקטעים ע"י המו"ל.

מערכת "אוצר החסידים"

ט"ו מנחם אב, ה'תשס"ג

ברוקלין, נ"י.

מאה ועשרים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע

מאה ואחת שנה להולדת כ"ק אדמו"ר מה"מ

(* ראה גם סה"מ תרל"ה ח"ב ע' תקנ"ג. ולהעיר מסה"מ תרל"ג ח"א ע' נו. וש"נ.)

הנחה על סיום שס"מ, יום א' פ' כי תצא

אמר ר' יהושע בן לוי עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק שלש מאות ועשרה עולמות, שנאמר להנחיל אוהבי יש, אמר ר' יוסי* בן חלפתא לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, שנאמר ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום. וצ"ל מהו שייכות מאמר דר' יוסי בן חלפתא למאמר דריב"ל, שמשמעות המשנה שר"י בן חלפתא חולק על ריב"ל, שהוא אומר שעתידי הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות, ור"י בן חלפתא אומר לא כן, אלא לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום כו', וצ"ל ענין זה. הנה א"י בגמ' ברכה דקוב"ה שלום הוא. הנה א"י במדרש שתחלת שס"מ מתחיל במ', מאימתי קורין, וסיום השס"מ הוא ג"כ במ', ה' יברך את עמו בשלום, רק ההפרש הוא בין מ' פתוחה למ' סתומה, שהתחלת שס"מ במ' פתוחה וסיום השס"מ במ' סתומה, והוא בחי' מאמר פתוח ומאמר סתום, וכמארוז"ל יש דברים שאתה רשאי לדורשן, ויש דברים שאתה מחוייב להעלימן, כדאיתא במשנה ולא במרכבה ביחיד אא"כ ה' חכם ומבין מדעתו, שאפילו ביחיד אין דורשין אלא למי שהוא חכם שמבין ברמיזא בעלמא ואח"כ הוא מבין מדעתו. והנה גם בראשי השס"מ יש ב"פ מ', מ' דמאימתי קורין, יו"ד דיציאות השבת, ח' דחמש עשרה נשים, א' דארבעה אבות נזיקין, ו' דכל הזבחים, א' דאבות הטומאה. ח' וב' אלפי"ן הוא יו"ד, ויו"ד דיציאות השבת ביחד הוא ו', ו' דכל הזבחים, הרי ביחד הוא מ', והוא ג"כ כמו בחי' מ' סתומה, כי אות מ' סתומה, היינו שהוא בהעלם, וכמו"כ ג"כ המ' שע"י צירוף הוא ג"כ סתום להיות כי ע"י הצירוף הוא מ'.

ולהבין זה צ"ל תחלה ענין הש"י עולמות מהו, הנה כתיב קנה חכ' ובכל קנינך קנה בינה, ב' פעמים קנה גימט' ש"י, וי"ל בזה על ב' אופנים, הא' מצד ברה"ע כמארוז"ל בעשרה דברים גבה"ע בחכ' ובתבונה ובדעת כו', וכמ"ש הוי" בחכ' יסד ארץ כונן שמים בתבונה בדעתו תהומות נבקעו, והב' מצד בחי' התורה, דאי' בזה אסתכל באורייתא וברא עלמא, וא"כ יש בבחי' התורה ג"כ מדריגות אלו, כי אורייתא מחכ' נפקת, ואח"כ נמשכה בבחי' השגה והבנה. אך יש עוד בחי' ש"י שהוא למעלה מזה, והוא כמ"ש והוא כחתן יוצא מחופתו ישיש, ישיש היינו ב"פ יש. כי הנה כתי' כי אל דעות הוי' שיש בחי' ד"ע, ובחי' ד"ת הוא שהבריאה הוא יש מאין, היינו שלמטה היש ולמעלה הוא אין שאינו מושג, ובחי' ד"ע הוא שהוא ית' הוא היש האמיתי וכולא קמי' כל"ח, והנה אין ערך כלל לבחי' יש שלמטה לבחי' יש שלמעלה, להיות כי היש שלמטה הוא מקבל מבחי' אין שאינו מושג, ובחי' אין זה מקבל מבחי' אין הב' שהוא זיו והארה, ובחי' אין זה הב' מקבל מבחי' יש האמיתי. כי יש ב' בחי' אין, הא' אין שאינו מושג, והב' אין שהוא זיו והארה, והוא ההפרש בין מצד המשפיע

ר' יוסי: כ"ה בכת"י, ובהמשך המאמר. וצ"ל ר' שמעון.

ובין מצד המקבלים, מצד המקבלים הוא בחי' אין שאינו מושג, ומצד המשפיע הוא בחי' אין שהוא זיו והארה בעלמא. נמצא שאין ערוך כלל לבחי' יש זה שלמטה לבחי' יש האמיתי, וזהו הב"פ יש, והמכוון הוא שיהי' בחי' ביטול היש לאין ועי"ז יהי' הגילוי מבחי' יש האמיתי.

והנה בחי' ביטול היש לאין יש למצוא בתורה ג"כ, דהנה ארז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לביהמ"ד, ופרש"י מנוול זה יצה"ר, ופי"א אם פגע היינו שעשה בך פגיעה היינו שנגע בך, כי הנה היצה"ר אינו מסית להאדם שיעבור על רצון השי"ת לגמרי, כי זה יודע שלא ישמעו לו, אלא מתחלה אומר לו למה לך למהר ללמוד תורה, הלא לימוד התורה יהי' באפשרי לך ללמוד אח"כ, וכעת מוכרח אתה להיות עוסק בעניני העולם, ואח"כ מסיתו מעט יותר עד שמדיחו לגמרי. כי היצה"ר נק' מתחלה בשם הולך, ואח"כ בשם אורח, ואח"כ בשם איש, כדכתיב ויבוא הלך לאיש העשיר, מתחלה הוא כמו שהולך בדרך ואינו מתאכסן אצלו, ואעפ"כ אפס קצהו נשאר אצלו, ואח"כ נק' אורח שמתאכסן אצלו, ואח"כ נק' בשם איש שהוא בעל הבית, כמ"ש להיות כל איש שורר בביתו, והיינו שהוא שולט ומושל על כל אברי הגוף, כי כן הוא דרכו של יצה"ר היום אומר לו כך ולמחר כך עד כו'. וזהו אם פגע בך מנוול זה שעשה בך פגיעה, אזי העצה משכהו לביהמ"ד, ופי"א משכהו היינו משכהו בדברים, היינו לומר לו תחלה ללמוד שלא לשמה, מעיקרא כי עביד אינש אדעתי דנפשי, ואח"כ מתוך שלא לשמה בא לשמה, כי אם יאמר להיצה"ר מתחלה ללמוד לשמה לא ישמע לו, ע"כ מתחלה צריך להמשיך אותו בדברים שילמוד אדעתי דנפשי, שזה יחפוץ היצה"ר ג"כ, כי יש בזה לגרמי, ויש לו ג"כ טובת הנאה בזה, כי מה לו הנפ"מ אם יהי' גס הרוח מדבר אחר או מהתורה, ואזי אח"כ ממילא מתוך לשמה יבוא ללמוד התורה לשמה, ועי"ז יבוא לבחי' ואהבת בכל לבבך בשני יצריך שגם היצה"ר ישוב לאהבת הוי", כי באמת היצה"ר אינו רע אלא שהוא רק כח המתאוה, וגם אינו חפץ באמת שהאדם יעשה רצונו, אלא חפץ שהאדם לא ישמע לו, והוא כמשל הזונה עם בן המלך שכל חפצה ותשוקתה שבן המלך לא ישמע לה, ע"כ ע"י התורה נותן כח להפך את כח המתאוה שיהי' רק לאלקות. וזהו אם בחוקותי תלכו שע"י התורה נעשה בחי' החקיקה בנפש, והיינו שיהי' בחי' תוך, והיינו שיהי' נקלט בחי' אלקות בתוך תוכו של פנימית הלב, ועי"ז נעשה בחי' ההליכה, ועי"ז מונע ההילוך של היצה"ר.

והנה ארז"ל חמישים שע"ב נבראו בעולם, וכולם נמסרו למשה, חוץ משער הנו"ן, שנא' ותחסרהו מעט מאלקים, רק בעת הסתלקותו השיג שער הנו"ן ג"כ, וזהו לעליונים נדמה להם למטה לתחתונים נדמה להם למעלה, פי' לעליונים שלמעלה משער הנו"ן נדמה להם שעה"נ למטה במדרגה, אבל לתחתונים שלמטה משעה"נ נדמה להם שעה"נ למעלה, כי הוא למעלה מהשגה. והנה תורה הוא ג"כ ממ"ט שע"ב, כמארז"ל לא נתנו ד"ת למשה חתוכין אלא מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור, וזה נגד

מ"ט שע"ב. וזהו מ"ש דודי צה ואדום צ"ח בגימט' ב"פ מ"ט הנ"ל, היינו מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור, וב"פ מ"ט אלו הם בחי' חו"ג, וע"י בחי' צ"ח אלו מהפכים בחי' הצ"ח קללות שבמשנה תורה, להיות כי הקללות הוא על הרע המנגד. והנה היצה"ר למעלה אינו רע, כי לא יגורך רע, כי מבחי' החסד בודאי אין יניקה לרע, כי חסד הוא בחי' קירוב, ואפי' בחי' הגבורות למעלה הם גבורות קדושות והוא תגבורת החיות, וכמ"ש אם בגבורות שמונים שנה, וכמו גבורות גשמים, וכמו"כ הדם הוא הנפש, שאף שהדם אדום, מ"מ הוא עיקר החיות, רק למטה בהשתל' המדריגות נעשה מזה רע גמור, וע"כ ע"י הצ"ח שבתורה ע"י מהפכים את הרע, ולכן מהפכים ע"י הצ"ח קללות שבמשנה תורה. והנה ע"י הצ"ח אלו ע"י ניתן אח"כ במתנה שער הנו"ן ג"כ, וכמו בספה"ע דכתיב תספרו חמישי' יום, ובאמת אנן סופרים רק מ"ט יום, אלא שהמ"ט נמשך רק באתעדל"ת אתעדל"ע, ואח"כ ניתן ממילא במתנה שעה"נ ג"כ.

יכמו"כ יש ב' בחי' אלו בבחי' החכ' דהנה איתא בס"י בשלשים ושתים נתיבות פליאות חכ', שיש ל"ב נתיבות בבחי' החכ', והנה כתי' ויקרא לו יעקב אל, וארו"ל שהקב"ה קראו ליעקב אל, היינו בחי' ל"א נתיבות וכ"א כלול מעשר גימט' ש"י, וזהו בחי' ש"י הא'. אבל בחי' נתיב הל"ב, ע"ז כתי' נתיב לא ידעו עיט לא שזפתו עין אי', היינו אפי' המלאכים שאומרים אי' מקום כבודו ג"כ אינם משיגים בחי' נתיב הל"ב, והוא בחי' שאינו תופס מקום כלל מעשה התחתונים, ובחי' זו אין בה לעומ"ז כלל, וזהו נתיב לא ידעו עיט, היינו בחי' וירד העיט על הפגרים וישב אותם אברם והוא בחי' הלעו"ז, אבל בחי' נתיב הל"ב לא ידעו עיט שאין שייך ממנו יניקה ללעומ"ז, והוא כדוגת בחי' יוהכ"פ שאין בו שליטה לשטן, כי השטן בגימט' סס"ד ימים, אבל ביוהכ"פ אין בו שליטה לשטן כלל, וכדוגמא זו הוא בחי' נתיב הל"ב והוא בבחי' היותר נעלה. והנה בחי' מ"ט שע"ב ובחי' ל"א נתיבות זהו יכול להיות באתעדל"ת אתעדל"ע, אבל בחי' שעה"נ נתיב הל"ב זה אינו שייך להמשיך ע"י אתעדל"ת, אלא זה ניתן בדרך מתנה, אך למי נותנים מתנה למי דעביד נייחא ליי, והיינו כשמתחלה המשיך כל מה שיכול להמשיך באתעדל"ת אתעדל"ע, ע"י נותנים אח"כ בתורת מתנה בחי' זו הב' מה שא"א להגיע לשם ע"י אתעדל"ת, וזהו דאיתא בספרים שבחי' אנכי הוי' אלקיך ולא יהי' לך ששמעו מפי הגבורה זהו הדרשה שהוא עצם התורה, אבל אח"כ נותנים במתנה בחי' זו הב'.

ןזהו מארו"ל עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות, היינו בחי' קנה חכ' קנה בינה בגיט' ש"י, והוא בחי' מ"ט שע"ב ובחי' ל"א נתיבות, וזהו מה שבאתעדל"ת אתעדל"ע. ואמר ר"י בן חלפתא לא כן אלא שנמשך גם בחי' יש הב', והוא בחי' ישיש ב"פ יש, והיינו התגלות גם בחי' יש האמיתי, והוא ע"י בחי' ביטול היש לאין, שע"י ביטול היש לאין ע"י נמשך בחי' יש האמיתי. וזהו לא מצא כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, כי ברכה דקוב"ה שלום, שלום הוא בחי' כמ"ש

למרבה המשרה ולשלום אין קץ, שיש מ' סתומה באמצע התיבה במקום שהי' צ"ל מ' פתוחה, והיינו להורות שגם הסתום יומשך בבחי' גילוי, וזהו המ' סתומה שבסיום השס"מ, ונמצא כי ריב"ל אמר שעתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק ש"י עולמות, והוא רק בחי' יש דבחי' קנה חכ' קנה בינה. והוסיף ר"י בן חלפתא שיומשך בחי' יש הב' ג"כ, והיינו בחי' יש האמיתי שהוא בחי' שעה"נ ונתיב הל"ב הנ"ל.

לזכרון

הרה"ג והרה"ח ומקובל רב פעלים

לתורה ולמצות ורבים השיב מעון

ר' לוי יצחק ז"ל

שניאורסאהן

אביו של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

אשר נאסר והגלה על עבודתו

בהחזקת והפצת היהדות

ונפטר בגלות

ביום כ"ף לחודש מנחם-אב

שנת ה'תש"ד